

Zistenia z kvalitatívneho výskumu o skúsenostiach žien s pôrodmi v nemocniciach

Spracovali: Mgr. Miroslava Hlinčíková, PhD. – Mgr. Martina Sekulová, PhD.

Október 2014

Metodológia

Kvalitatívny výskum metódou hĺbkových semi-štruktúrovaných rozhovorov s 15 ženami. Výskumnú vzorku tvorilo 11 prvorodičiek a 4 ženy, ktoré rodili opakovane. Veková škála respondentiek bola od 26 do 39 rokov. Priemerná dĺžka trvania rozhovoru bola 70 až 120 minút. Terénny zber údajov prebiehal od 15. júla 2014 do 15. augusta 2014. Do výskumnej vzorky sme zaradili ženy, ktoré rodili vaginálne v posledných troch rokoch (jún 2011 – jún 2014) a pôrod sa konal v niektorej z nemocníc v bratislavskom alebo trnavskom okrese.

Zaobchádzanie s rodiacimi ženami pri pôrodoch optikou ľudských práv

Informovanie rodiacich žien počas pôrodu a informovaný súhlas

- Vo všetkých pôrodných fázach (i po pôrode) ženy pociťovali **nedostatok informácií** o postupoch, ktoré zdravotnícky personál vykonával, o celom procese pôrodu a zdravotnom stave seba i dieťaťa; komunikáciu zdravotníckeho personálu ženy označovali za nedostatočnú; v tomto ohľade sa **zdravotnícky personál k ženám správal ako k objektom bez schopnosti samostatne konať a rozhodovať o sebe, svojom tele a postupoch, ktoré boli navrhnuté.**
- Viaceré ženy reflektovali, že niektoré **úkony** pri pôrode boli **vykonané bez ich výslovného súhlasu**, napr. pri intervenciách, ako sú aplikácia oxytocínu a iných medikamentov, nastrihnutie hrádze, napichnutie vaku blán, vykonávanie Kristellerovej expresie (tlačenie na brucho niektorým z členov/členiek zdravotníckeho personálu s cieľom urýchliť pôrod). O viacerých úkonoch, ktoré zdravotnícky personál vykonal počas pôrodu, sa rodiace ženy dozvedeli až spätne po ich vykonaní. Tieto úkony boli teda vykonané nielen bez výslovného súhlasu dotknutých žien, ale aj bez ich vedomia.
- V niektorých prípadoch tieto intervencie do pôrodu vykonal zdravotnícky personál **proti výslovnému nesúhlasu žien**. Na základe uskutočneného výskumu možno povedať, že je značne **rozšírená absencia aktívneho informovania rodiacich žien**. Všetky respondentky sa navyše vyjadrili, že si neboli vedomé, na čo dávajú svojím podpisom po príchode do pôrodnice súhlas a čo presne podpisujú.
- **Podpísanie tzv. informovaného súhlasu po príchode do pôrodnice vníma zdravotnícky personál ako rutinný úkon** bez potreby bližšie vysvetliť jeho obsah rodiacej žene.
- Vyššie opisovanými prístupmi je **porušované právo žien na informácie, informovaný súhlas, odmietnutie navrhovaného postupu a na rešpektovanie osobnej voľby.**

Občan, demokracia
a zodpovednosť

Súkromie a intimita

- Rôznorodé štandardy v prístupe k právu na súkromie: to, čo bolo pri jednom pôrode považované za štandard, bolo v inej nemocnici nadštandardom.
- **Neuspokojivé podmienky** v niektorej z fáz pôrodu **v každom opisovanom pôrode**:
  - V prvej dobe pôrodnej sa v opisoch žien objavovali **obmedzenia v prístupe k súkromiu** počas času stráveného na „čakačke“ (rušivá prítomnosť iných žien, ktoré prežívali kontrakcie, organizácia miestností, chýbajúca prítomnosť sprevádzajúcich osôb, stresujúci prístup zdravotníckeho personálu, absencia primeraných informácií).
  - V druhej dobe pôrodnej identifikoval výskum limity v prístupe k súkromiu **v organizácii pôrodných sál**, v nemožnosti využiť **právo na výber pôrodnej polohy**, v **otočení pôrodných kresiel** smerom k dverám alebo do uličky, v **prístupe zdravotníckeho personálu obmedzujúcom súkromie** a v podobe **vstupovania neželaných osôb** (z hľadiska typu a celkového počtu) **do priestoru, kde sa pôrod odohráva**.
  - V období po pôrode, kedy je žena ešte hospitalizovaná v pôrodnickom zariadení, kvalitatívny výskum identifikoval **porušovanie práva na ochranu súkromia a zachovanie intimity, dôvernosc a ochranu osobných údajov**, ako aj **práva na dôstojný a rešpektujúci prístup bez nátlaku, manipulácie a zastrasovania**. Zdravotnícky personál **vstupoval do izieb neohlásene**, rušiac súkromie a intimitu žien, **ženy boli vyšetřované počas hromadných vizít** nielen iných lekárov a lekárok, ale aj iných žien v danej miestnosti; **dôvernosc a ochrana osobných údajov boli porušované** počas vizít na izbách a **informovania o zdravotnom stave pred inými hospitalizovanými ženami či ďalšími osobami**.

Dôstojnosť

- Porušovanie ľudských práv žien pri pôrode **z dôvodu nerovnej mocenskej pozície medzi jednotlivými aktérmi a aktérkami, komunikácia a zaobchádzanie, ktoré nerešpektujú dôstojnosť a osobnú integritu**.
- Vo výskumných rozhovoroch sa objavovali tieto podoby komunikácie bez rešpektovania dôstojnosti a podoby mocenského zaobchádzania:
  - opakovaná symbolická objektifikácia a znevažovanie žien v diskurze (v jazyku, ktorý sa používa a ktorý označuje, pomenúva a kategorizuje prístup k ženám);
  - spochybňovanie vnímania, pocitov a dojmov rodiacich žien;
  - prehováranie, manipulácia a nátlak; podmieňovanie napĺňania legitímnych požiadaviek žien „protiplneniami“ z ich strany (argumentácia až donucovanie proti legitímnym požiadavkám žien; splníme “niektoré“ Vaše želanie, keď budete „poslúchať“);
  - zosmiešňovanie a posmech pri formulácii prianí žien;
  - vnucovanie vôle personálu na úkor žien s úmyslom uľahčiť prácu personálu pri pôrode namiesto zohľadnenia prianí rodiacich žien;
  - donucovanie k niektorým intervenciám direktívnymi príkazmi;
  - nepovzbudzovanie a vyvolávanie pocitov zlyhania a viny.